

Előfizetési árak:
Postán küldve, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 frt — kr.
Évnegyedre 1 frt 50 kr.
Községeknek egész évre előfizetve 5 frt.
Az előfizetési pénzek bérmentesen a kiadóhivatalhoz s legelőszörűben postai utalvánnyal küldendők.

Ismeretlen kézből jött cikkeket nem közlünk, s csak bérmentes leveleket fogadunk el. Kéziratok vissza nem adatnak.

SZOLNOK-DOBOKA.

TARSADALMI, KÖZGAZDASZATI ES SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőségi iroda és kiadóhivatal: Deés Kis-király-utca (Baló-ház)

„Szolnok-Dobokamegye” hivatalos közlönye.
s a megyei gazdasági egyesület

Megjelenik minden vasárnapon.

A lapot érdeklő mindennemű felszólamlások (reklamációk) vagy hirdetések a szerkesztőséghez intézendők.

Hirdetési díjak: Egy 30 négyzetű centimeter tért elfoglaló egyszeri hirdetés díja 50 kr., ezen fölül 60 négyzetű centimeterig 1 frt s így minden megkezdett 30 négyzetű centimeternyi tér többlet után 50 kr. számíttatik. Kedvezményül 4—10-szeri beiktatásnál 5%, 11 és többszöri beiktatásnál 10% nyi díjelengedés. Bélyegilleték minden beiktatásnál 30 kr. számíttatik.

Nyilttéri cikkek garmond sora után 30 kr. fizetendő. Hirdetéseket elfogad Mudrony és György hirdetési irodája a Hon szerkesztőségében, Budapest, Barátoktere 3. sz. Athenaeum I. emelet.

Miért nem vagyonosodunk?

Deés, 1880. február 5.

I.

A politikai pártküzdelmek óriás hullámokat vetnek közéletünk tengerén. Az egyéni, a nemzeti jóllét kérdése oda van dobva a politika mérlegének ide-oda billenő serpenyőjébe, s a míg hatalmi állásunkat messzeható politikai tényekkel iparkodunk szilárdabbá tenni, az alatt megfélekedünk a nemzet anyagi jóllétének az emeléséről s csak a terhet növeljük, a helyett, hogy észszerű befektetések, megfelelő intézkedések által az országjövendelmi forrásait igyekeznénk fokozni. Pedig bármely nemzet hatalmi állása első sorban a nép, az ország anyagi jóllétében gyökerezik. — Nagy szavakkal, hatásos frázisokkal lehet ugyan kormányokat megbuktatni, de nem a közjóllétet emelni. Ehhez kevesebb szó, kevesebb diktató, de annál több komoly, kitartó munka szükséges.

Kétségtelenül igen visszás és sajnos az az állapot, a mely közéletünknek mintegy a kóros állapotáról tanuskodik, hogy mai napság több becse, nagyobb hatása és befolyása van nálunk csaknem minden téren a szép szónak, mint a csendes, komoly és alapos munkának. — A ki szóval győzi, az könnyedén legyőzi a tettek emberét is, s ez oka annak, hogy a valódi szakképzettek csak kivételesen képesek magukat érvényesíteni, azokkal szemben, a kik bár kevesebb szakértelemmel, de annál nagyobb beszélő képességgel rendelkeznek.

A szakképzettek ezen háttérbe szorítása aztán természetesen megtermi a maga gyü-

mölcsöt, a miről nem egy intézmény tesz szomorú tanubizonyságot.

Régi dolog az, hogy beszélni szerető nép vagyunk; csak hogy a mai kor többé nem a szónoklatok, de a tettek kora. — Az egész művelt világ úgyszólván lázas tevékenységre van most utalva, hogy kielégítse folyton fokozódó szükségleteit s helyt állhasson a napról-napra nagyobb és nagyobb mérveket öltő világversenyben. — Ez alól nem emancipálhatjuk magunkat mi sem, ha csak létünket kockára dobni nem akarjuk. — Már is több tekintetben veszélyeztetve vannak gazdasági érdekeink, földmívelésünk évről-évre erősebb versenytársakkal kénytelen küzdeni, s ha tovább is oly keveset törődünk anyagi érdekeinkkel mint eddig, nagyon keserves lehet majd a késő ébredés.

Gabonatermelésünk, a mely pedig egyik legfőbb jövedelmi forrásunkat képezi, évről-évre csökkenőben van. És ez csakis természet-szerű következménye termő földjeink elhanyagolásának. A nagymérvű külterjes gazdálkodás, a takarmánytermesztés s ezzel együtt az állattenyésztés roppant hanyatlása, kapcsolatban a túlajtott egyoldalú szemtermeléssel, maga után vonta még csak nem rég szinte kiapadhatatlannak tartott talajunk termő képességének fokozatos s nem egy helyen valóban rohamos csökkenését.

S ennek különösen a közép és kisbirtokos osztályra nézve volt valóban igen érezhető káros befolyása, habár — mint a szomorú tények igazolják — számos nagy birtok is elpusztult már, a minden helyes számítást és okos előrelátást nélkülöző rabló-gazdálkodás miatt.

A mezei gazdálkodás illetően hanyatlása, a termelés folytonos és fokozatos alacsony állása az országnak csaknem minden részében — kivéve a még most is jóformán ös termő erejűben levő vidékeket — a földbirtok értékének nagymérvű csökkenését idézte elő s épen akkor, a midőn ez bekövetkezett, az ország terheinek nagymérvű megszorodása még hozzá újabb terheket rótt a földbirtokra.

A földbirtokos osztályra ezzel kétszeres teher nehezedett. Egyfelől jövedelmeinek a csökkenése, a mely igen nagy részben önhibájában gyökerezett, másfelől az országos érdekek, a nemzeti művelődés, az ipar- és forgalom emelése, közlekedési vállalatok létesítése s más effélék által igényelt összegből reá eső rész, — nagy mértékben hozzájárult ezen társadalmi osztály vagyoni állásának folytonos hanyatlásához.

Könnyen belátható, hogy az e tekintetben közreműködő két tényező közül a második, a közteher szaporodása, aránylag csaknem elenyésző azon veszteség mellett, a melyet a földmívelés elhanyagolása idézett elő. S mégis azt tapasztaljuk, hogy a földbirtokos osztály elszegényedését a legtöbben első sorban a közterhek túlságos felszaporodásának szeretik felróvni, — holott ez helyes alapokra fektetett gazdálkodás mellett korántsem volna még csak látszólag sem oly elviselhetlen.

(G. M.)

(Vége köv.)

A „SZOLNOK-DOBOKA” TÁRCÁJA.

Gróf Wass Samu.

(Szül. 1814 jan. 13. meghalt 1879. márcz. 20.)

Midőn e lapok szrekesztését átvettük, kijelentők, hogy tárcza rovata első sorban azon közleményeknek áll nyitva, melyek megyénk mult és jelenére vonatkozva adatokat szolgáltatnának az egyesült megye nem sokára megírandó monográfiájához. De ezen felhívásunk is, még eddig elhangzott a pusztában. Azonban épen ez érdekből is kívánjuk megyénk egy főrangú és közhasznú fia változatos életének rövid vázlatát adni, mint a melyből mindnyájan okulást és ösztönt meríthetünk lankadatlan munkásságra, mely által hasznos szolgálatot teszünk saját magunknak, s eleget tehetünk a legnemesebb a haza iránti kötelességünknek önzéstelen teljesítése által; másfelől pedig rangosztályosságai előtt követendő példa ként áll, hogy egy közhasznú élet által szerzett valódi érdem dicsősége adja meg örök fényét a születés adta koronának.

A magyar orvosok és természetvizsgálók ötödik nagygyűlésén, Kolozsvárról ezelőtt harminchat évvel, egy fiatal erdélyi mágus természettani értekezéssel lepte meg a tudós gyülekezetet, a Mezőségnek gazdasági, ásvány- és földtani leírásával. Az ifjú főúr gr. Wass Samu volt, kit

utóbb az akadémia is tagjai közzé választott. Első föllépése ép úgy meglepte a tudományos, mint az előkelő világot, de különösen emezt. Az akkori felfogás szerint alig volt érthető, hogy egy grófi család gyermeke a természettudományokkal bibelődjék, elméletet állítson föl a mező-ségi hegyek formációjáról, meg az erdők keletkezéséről. Ő, kinek ősei hétszáz év óta bírják Cegét és vidékét, kinek apai-anyai ágon tizenhét nemzedéket mutat családfája, ki valódi Árpád-kori családból való címeres nemes és igaz gróf, mikép állhatott a profeszorok közé; — valami baja van, többé nem való közénk. A társaság e felfogása Wass Samuról egész életén át megmaradt. Maga azonban legkevesebbet törődött vele, midőn az okosabbak természetesen találták, hogy nem temetkezett el a Mezőség birtokosai közé, hanem a haza tevékenyebb fiaihoz sorakozott. Már fiatal korában példáját adta nemes szívének, bátorságának és tanulmányának egyiránt. Atyja gr. Imre, anyja b. Jósika Rózália volt. Gyermek-idejének egy részét nagyatya, gr. Wass Miklós házában töltötte Császáriban, Doboka-vármegyében; s itt történt, hogy egy halászat alkalmával a bátor gyermek bátyját s egy oláh fiut élete kockáztatásával mentett meg a hullámok közül. Utóbb a kolozsvári liceum eminensei közé tartozott s innen kikerülése összeesik azzal az átalakulással, melyen az erdélyi arisztokrata ifjúság a harmincas évek elején átment. Korábban tétlen gyönyörűségekben, tivornyákban, haszontalan játékokban töltötte

napjait s teljes mértékben mutatta a tespedő idő korrumpáló hatását. Ebből igyekeztek kiemelni őket a jobb és okosabb hazafiak: gr. Kendeffy Ádám, b. Wesselényi Miklós, gr. Béli Ferenc és mások. Előbb bizonyos átmeneti politikát követtek s nemannyira a tanulást, mint a test erősítését, edzését sürgették és hozták divatba. Vívni, uszni, gyalogolni, lovagolni, — szóval a férfias erények lettek jelszavaik. Egész fiatal Erdély vívni tanult s a hidegvizkúra mellé esküdt. A harmincas években a kolozsvári sétatér ép úgy tele volt priesnitzistákkal, mint a marosvásárhelyi Teleki-kert. Ezek közé sorakozott Wass Samu is s testének kora megedzése élete későbbi viszontagságai között jó szolgálatokat tett neki.

Ő azonban a többiekénél tovább ment egy lépéssel s a test mellett a szellemet sem hanyagolta el. Sokat olvasott, különösen politikai munkákat, 1832-ben bejárta felső Olaszországot. Azután gyakorlaton volt a marosvásárhelyi királyi táblán, majd 1834-ben feleségül vevén Eperjessy Rózáliát, visszament birtokaira Egregyre s Cegére. Gazdálkodott és hivataloskodott a vármegyén. 1839-ben Doboka derék székbirái közé választott, két évvel utóbb pedig főbíróvá, mely tisztében 1848-ig megmaradt. Az unio kimondása után képviselőnek jött fel Pestre s az emlékeztetés országgyűlésnek egyik legszorgalmasabb tagja volt 1849. februárjáig. Ez időben nyomult be már egy orosz hadtest Erdély keleti részébe s a magyar kormány hetek óta el lévén minden külső érint-

A megye közgyűlésének Deés városra vonatkozó intézkedése.

Lapunk mult számában csak röviden említők meg megyénk intézkedését Deés városát illetőleg, most már az ügy fontossága s a közvélemény helyes tájékozása tekintetéből, az e fontos tárgyban kiküldött bizottságnak a közgyűlés által elfogadott jelentését sietünk a következőkben megismertetni:

„Deésváros tanácsánál a legutóbbi számonkérőszék tartása alkalmával észlelt kezelési rendeltenségek, valamint a város szervezeti szabályrendeletében gyökerezhető hiányok megvizsgálására és kimerítő javaslat tételére idei 89. jkvi sz. a. kelt határozattal kiküldött bizottság a vizsgálatot megejtván, az erről szerkesztett jegyzőkönyv betérjeesztése mellett javaslatát a következőkben teszi meg, u. im:

Bizottságunk a legbehatóbban teljesített vizsgálat és komoly megfontolás után azon meggyőződésre jutott, hogy a város tanácsánál észlelt és a jegyzőkönyv rendén is kifejezett rendeltenségek részben a felügyelet hiányában, illetőleg a fegyelemnek a polgármester általi igen laza gyakorlásában, részben a munkakörnek a városi tisztviselők közötti helytelen beosztásában rejlenek.

A munkakörnek helytelen beosztása a város szervezeti szabályrendeletében találja alapját, mely a mig egyfelől igen lényeges dolgokra nézve, például az a lőügyek ellátására, az állodialis pénztár kezelésére és pénztári könyv vezetésekre nézve, továbbá a számvevői teendőkre és a város gazdasági ügyeinek ellátására nézve nem ad kellő útmutatást és mintázatokat, másfelől a tisztán közigazgatási ügyek ellátását szerfelett nehézkessé (complicalttá) teszi.

Ennélfogva, midőn a polgármestert utasítandónak véljük, hogy fegyelmi jogát az alárendelt tisztviselők felett kellő szigorral gyakorolja, nem habozunk egyszersmind azon véleményünknek adni kifejezést, miszerint a város szervezeti szabályrendelete gyökeresen átdolgozandó volna és pedig azon elv szigora szemelőttartásával, hogy gyűlésileg (ülésileg) csakis azon ügyek intézendők el, a melyeket a törvények ekép rendelnek elintézendőkül, minden egyéb közigazgatási és a város gazdasági ügyei pedig a polgármester által — személyes felőssége terhe alatt.

A munkakör heljes beosztásával és az ügyek elintézésének egyszerűsítésével a város tisztikárának létszáma is lejjebb volna szállítható; mire nézve javaslatunk a következő:

1) A polgármester végezné az összes közigazgatási teendőket, felügyelné tisztí személyzetét, átvenné a város tanácsához intézett beadványokat,

azokat az egyes szak előadók között kiosztaná, a város képviselőtestülete közgyűléseiben, a tanácsai és árvaszéki ülésekben elnökölné.

2) A rendőrkapitány egy alkapitánnyal és egy őrökkel végezné mindazon rendőri teendőket, a miket a törvény vagy szabályrendelet hatásköréhez utal. Ezeken kívül vezetné a közös hadseregbeli és honvédségi nyilvántartást, fogalmazná a honvédelmi ügykörben esetről-esetre szükséges közigazgatási intézkedéseket és az árvaszékek mint szavazó ülnöke venne részt.

3) A főjegyző egy melléje beosztott őrök segítségével fogalmazná mindazon közigazgatási kiadványokat, a melyekre nézve szak állomások rendszerezitve nincsenek. Ezen kívül; a) árvaszéki előadó, s b) bagatel bíró lenne és c) vezetné a közgyűlési, tanácsai és árvaszéki ülésekről a jegyzőkönyvet.

4) A számvevő, ellátná mindazon számvevői dolgokat, a miket a törvény, vagy szabályrendelet hatásköréhez utal, ezeken kívül: a) végezné a gazdasági ágba vágó teendőket, b) közgyámi teendőket, c) kezelné a megyei és községi közmunkát és leltárilag nyilvántartaná a város ingó és ingatlan vagyonát.

5) A pénztárnok kezelné a város majorsági és árvai pénztárát, ezen kívül; a) az állami egyenes adókat kiróná, behajtáná és beszolgáltatná, b) a kincstári illetékeket nyilvántartaná, behajtáná és rendeltetési helyére beszolgáltatná, c) a megyei és városi pótdókat kiróná, nyilvántartaná, behajtáná és beszolgáltatná.

6) Az ellenőr, a majorsági pénztár egyik kulcsa nála állván, a) ellenőrzéné, hogy a város pénztárába jelenléte nélkül pénz, vagy egyéb érték sem be ne tétessék, sem abból ki ne adassék.

A pénztárnok munkakörébe beosztott teendők elvégzésében a pénztárnoknak segédkeznie és b) egy az adóvégrehajtási illetékek erejéig felveendő őrök segítségével teljesítené az adóvégrehajtást.

7) Egy orvos és bába mint közegészségi személyeknek teendőit 1876 évi XIV. t.-cz. szabályozza.

8) A levéltárnok egyszersmind ígtató kezelné: a) a közigazgatási, b) az árvaszéki és c) a rendőri levéltárakat és a rendőri beadványi jegyzőkönyv kivételével vezetné úgy a közigazgatási, mint az árvaszéki beadványi jegyzőkönyveket, és d) vezetné ezen két utóbbi hatóságnak a sürgető könyveit.

9) Egy kiadó-őrök felügyelné az iroda személyzetét, vezetné az irodai nyilvántartási könyveket és teljesítené a kiadványozásokat.

10) Két őrök tisztázná az összes város-hatósági kiadványokat.

hármán egy éreztisztító-gyárat alapítottak, melynek gyorsan felderült a csillaga. Az üzlet jó hirre emelkedett s szépen jövedelmezett. A gyárban összesen 3 és fél millió arany olvasztott és adatott ki rudakban és téglákban, s mintegy 2 millió dollár értékű pénz veretett. Azonban a gyors siker végre meglankadt, az eredmény elpárolgott s gr. Wass Samu elbetegesedve és kedvét veszítve 1858-ban visszatért Európába és hazájába.

Itt új munkához látott. 1861-ben elfoglalta helyét a felsőházban; beszédekkel mondott és cikkeket írt, különösen közgazdasági kérdésekről. Ebben az évben választotta az akadémia tagjává s helyét a passzát-szelekről írt értekezésével foglalta el. Utazásait, külföldi élményeit a magyar közönséggel terjedelmes munkában akarta megismertetni, melyből 1862—3-ban két kötet meg is jelent.

1866 óta ismét a politikai s főleg a közgazdasági mozgalmakba vegyül. 1848-ki kerülete a képviselőházba küldi. Részt vesz a földhitelintézet, az új-pesti hajógyár s az első magyar gőzhajó-társulat alapításában. Életének utolsó három évében csak egészsége helyreállítására gondolt; de hasztalanul, 1879. márc. 20-kán elhunyt.

11) Egy erdő és határfelügyelő, valamint 3 batár és erdőkerülő jelenlegi kötelessége érintetlen hagyható.

12) A tisztügyész ügykörét az 1877. évi XX-ik t.-cz. és a városi szervezeti szabályrendelet tüzetesen körvonalozza és erre nézve bizottságunk annyival kevésbé tehet megjegyzést, mivel a tisztügyész ügyködése betekintését határozott felhívás daczára is megtagadta.

13) A gazda felügyelné az összes irodaszolga személyzetet, s a iroda helyiségeket. Ezek után még több másodrendű állomás beszüntetését javaslatba hozván, hogy így a város tisztí és szolga személyzete létszámában ezek szerint eszközözendő reductio által a város közönsége évenként mint egy 2136 forintot takarítana meg.

Javasolják továbbá, miszerint Deés városra szabályrendeletileg vagy más kép életbeléptetendő oly intézkedések tételére utasíttassék, melyszerint a jelenleg gyakorlatban lévő házi gazdasági kezelés (igás állatok járművek, cselédek stb. tartása) beszüntetve, mindazon városi közművek, a melyek a város községi közmunkaerejével nem létesíthetők, vállalkozók által létesíttessenek. A város ez intézkedés által is jelentékeny összeget foghat évente bizonyára megtakarítani.

Végül átmeneti intézkedéseket hoz javaslatba a beállítandó és megszüntetendő állomásokat egyenként illetőleg.

Kiállításunk utóünnepélye.

Azt hittük, hogy a tárlati solemnitások után becsapodott már az ajtó. Csalódtunk, még pedig igen kellemesen.

Január 24-én d. u. 4 óra tájt számosan gyűltek fel a megyeház nagy tanácskozási termébe. Mind meg annyi ismerős — izgalmas napokból. — Az alispán ur hivatalos szobájának a terembe vezető ajtaja föltáru és belép a kiállítási elnök, a kiállítási végrehajtó bizottság kíséretében. A felharsano lelkes éljenekkel versenyre kél a tüzoltó egyesület zenekara, mely rá ránt egy indulóra, — ennek elhangzása után báró Bánffy Dezső a zöld asztal fejéhez lép és egy emelkedett hangulatu órátiót tart, melyet feszült figyelemmel, állva hallgattak végeig. A jelen nem voltakért véghetetlenül sajnáljuk, hogy a jeles szónoklatot szórol szóra nem adhatjuk vissza, laikusok vagyunk a gyors írázat practicus tudományában..

De hogy mégis minden elveszett ne legyen, futólagos feljegyzésünk után közöljük a következőket.

„Tudjuk mindnyáján, hogy a mult évben megyénk gazdasági egylete kiállítást rendezett, melynél a kiküldött bizottsági tagok törekvése hajótörést szenvedett volna, ha nem nyer nagymérvű szellemi és anyagi támogatást. Végrehajtó bizottságunk kötelességének ismerte a közreműködőknek buzgó ténykedésükért őszinte háláját, okmányilag kifejezni. Fogadják ezért a fáradhatatlan közreműködők mindegyike hálás köszönetünket.

Engedjék meg, hogy ez alkalommal, midőn egy sikerült nagy mű befejezése után az érdemnek az elismerés nyújtatik át, egy rövid visszpillantást vessék.

Lesznek önök között, kik visszaemlékeznek az 1876-ik év a mainak megfelelő napjára, január hó 24-ére.

E napon szerencsés voltam a fennállott Belső-Szolnokmegye értelmiségét egy nagyobb szabásu értekezletre összehívni, a midőn jövő tevékenységünk irányait tűztük ki, több közhasznu célhoz vezető teendőinket állapítottuk meg. Elhatároztuk, hogy számos üdvös intézményt fogunk társadalmi uton létesíteni. S ha megtekintjük az akkor magunk elé szabott program pontjait, hogy azok közül több a lefolyt 4 év alatt érvényesült, mint p. a megye székhelyén Deés városában a közszellem annyira fontos tényezője: az önnálló sajtó nyert tényleg létjogosultságot. De e mellett lendületet vett és sikeresen működik az akkor csak eszmeileg létező, de az azon nevezes nap kifolyásakép társadalmi uton megtestesített számos intézmény, társulat, ezek közt megyénk gazdasági egylete.

A mai napon hálával emlékezem vissza az

kezéstől zárva, szükségesnek mutatkozott főkép kelet felé, titkos ügyvivők kiküldése. Kosuth figyelme Wass Samu felé fordult s ő magára vállalta a megbízatást. Áltutakon és álöltözetben lépte át a moldvai határt s bujkálva, többször le tartoztatva, de mindig megszökve, végre a jászvászári francia konzulnál rejtőzött el; az ő lovagias segítségével juthatott el Konstantinápolyba, hol angol és francia követekkel érintkezett. De az orosz celszövények miatt innen is tovább kellett menekülnie s Kis-Ázsiába, majd Amerikába hajózott. A szabadságharc szerencsétlen véget ért s le kellett mondania a visszatérés reményéről. Amerikaivá lett. A magyar menekülteknek ép oly buzgó, mint tevékeny szolgálatokat tett az új világban. Közvetítőjük, gyámoluk, tolmácsuk volt s felsegélésükre derék amerikai polgárokból kört alkotott. Társaival San-Franciscoban telepedett le s innen írta 1857-ből Xantus, hogy senki a magyar névnek több becsületet nem szerzett Amerikában mint gróf Wass Samu és társai. Különösen Fernet Kornállal és Molitor Gusztávval barátkozott össze még New-Yorkban, hol a Stillmanféle hajógyár műhelyeiben dolgozott. Kaliforniában a bányákban dolgoztak, a világ legdrágább ércét ásva s nyomorogva mellette. Tíz hónapot töltött Wass úgy szólván a föld alatt, mint napszámos, gépész lánchordó, segéd és bányamester, s szegényen jött elő a napvilágra, mint a hogy elhagyta azt. Másfél éven át nem aludt ágyban. San-Franciscoban

említett nagy napra, mert ismét fényesen bebizonyult az, hogy a joakaró összműködés csodákat művelhet, ezért kérem önöktől további támogatásukat. Mert így haladhatunk a tökéletesülés felé, csak így emelkedhetik a közjólét. Ennek érdekében jelen korszakban a nehéz küzdelmek az anyagi térre irányozzák a törekvésünket. Ily törekvést fejt ki nálunk a gazd. egyesület, és pedig a magyar föld fölvirágzásának főfactora: a földmívelés terén örömmel constatálhatjuk, hogy egyesületünk részben már érvényesítette a maga elé tűzött célt: a hathatós sikert, óhajtom, hogy azon a közjóra irányzott törekvés, mely 4 év óta a megyét átlengette, a jövőben hasonló sikert eredményezzen, az erőnek a multban tanúsított tevékenysége érvényesüljön a jövőben is, s e megye derék fiai sok számos esztendőn át működjenek hazánk, megyénk és saját maguk boldogítására.

E kivonatossan és hézagosan közölt szép beszéd elhangzása után **Bovánkovics Gyula** titkár olvassa a kitüntetettek névsorát, a melyet lapunk mult évi 52. számában közöltünk s a jelenlevőknek éljenzés között kézbesítették az igen díszesen kiállított elismerő okmány, a távollévőknek postán fog elküldetni.

A kézbesítések megtörténte után az elnök a jelenlevőknek szíves érdeklődéseket megköszöni.

Ezután a ténykedett kitüntetettek részéről viszonzólag a következőkben emeltetett szó:

Szerencsések voltunk mindnyájan közreműködni, de hogy a kiállítás oly szépen sikerült, ennek érdeméből igazság szerint Méltóságodat illeti az orszolánrészt. Engedje meg az isten, hogy Méltóságod hasonló sikerrel még számos éveken át működhessek mint vezér, hazánk, megyénk java előmozdítására.

Szívből fakadó éljenzések között ért véget kiállításunk ez utóünnepélye.

A két kaszinó bálja.

Minden évszaknak megvannak a maga terhei, megvannak különleges élei. A tavasz virágaival gyönyörködött, a nyár kifáradhatlan munkássága foglal el, az ős borongós napjai meghatják kedélyünket, midőn a zordon tél kietlen napjait a társaságos egybejövetelek, nyílt és zártkörű tánczvigalmak teszik kellemesé.

S bár mily gondterhes legyen életünk s lehangolt kedélyünk: még is egészben nem tagadhatjuk meg szívünk igényeit. Ennek hódolva rendeztetett a társalkodási egyesület-casínó mult hó 24. megtartott tánczvigalma. Nem oly fényesek és és keresettek ezek mint voltak egykoron, midőn e megye főbb családjai tömeges látogatását emelé a szomszédos vidék férfi és nő ékes koszorúja. És ha az egykori fény, jelenleg már nem is lenne előnyére, a hajdani tényezők hiánya érezhető egész közéletünkre nézve. Nincsenek, letűntek ezek a szinterről. Mindezek mellett is casinó bálunk magán hordá az általa egybehozott művelt közönség nemes jellegét s a tánczkoszoruba szövődött ifjúság derülten lejté a kedélyes négyeseket, mindannyiszor fölűdítve a most andalgó majd toborzólag kitorzó csárdásokkal.

És ha az ugynevezett uri casinó bálja közepes látogatásnak örvende, annál népesebb volt a polgári olvasóköri-casínó mult hó 31-én rendezett tánczvigalma.

Érezzük, hogy a casinók még ma is hatnak és működnek azon szellemben, melyet a nálunk meghonosító nagy szellem töllük vára, hozzájuk köte.

A helybeli polgári casinó iránti e tömeges érdekltségben kifejezve látjuk, hogy korunkban a polgári elem érezni kezdi a hivatást, melyet a korszellem előtte föltárt, melyszerént a munka és szorgalom embereié: a jövőendő. De valamint az Angol szálloda csiszolt fénymázos padozatán szemlélnék nem egy kevésbé otthonos lépést; látánk nem egy szegletes mozdulatot: úgy kint a társaságos életben még igen sok hiányzik a mi a polgárság jelentőségének teljes értékét megadja.

S mi épen ennek örvendetes előjeleként tekintjük a jelenben e tömeges látogatást s biztos zálogaként vesszük jövőre nézve, hogy polgárságunk fejlődése fokról-fokra emelkedni fog. De vegyüljünk a kedélyesen mulató közönség

közé, s miután magukat bemutattuk ifjan is bálanya Hatfaludi Józsefné ő nagyságának, ki nek ki nem fogyó kedélysege adá meg és tartá fönn az est vidám hangulatát, keressük föl itt a szögletben, „egy bókot mondólag ő nagyságát“ s nyujtsuk jobbunkat e barna polgár „menyeeskének“, s mindkettőjüktől a reményben sőt biztosítás mellett bucsuzzunk el, hogy a farsangot bezárólag lelkes nőegyletünk álarozos báljában ismét találkozzunk, mielőtt a komor böjt sötét fátyolát fölvonná a jókedv derült arcára.

Tehát a viszontlátásig

Faragó.

LEVELEZÉS.

Kékes, 1880. január 29.

Távol léve a nagy városok élénk és olykor-olykor zajos életétől nem lehetünk részesei a nagyobb körű mozgalmaknak, s valóban csak is a hírlapoknak köszönhetjük, hogy azon mindegyre felmerülő s nevezetes tényekkel, melyek nemzetünket és hazánkat foglalkoztatják megismerkedhetünk. Mert községi életünk a maga egyszerű folyamában oly kevés anyagot szolgáltat, a mi a mindennapiságon felül állana, hogy azzal megelégedni csak úgy lehetne, ha már egyszer bele szoktunk. Mióta az ünnepeken és új év kezdetén át haladtunk az élénkebb társasági egybejövetelek is megszűntek, s csak néha-néha látunk egy-egy gyorsan csuszamló, elszáncázó társaságot sebessen haladni, a mire nézve most az út nagyon jó, mert a természet a mérnökök és utmesterek közbe szóása nélkül is nagyon jól megigazította őket, csak az a nagy hideg ne volna, a mely még a halvány arcokra is a der fagyos keze által himzett pirkodó rózsákat fest. A rövid farsangi idő egy-két jó névnapal ha fog kedveskedni, a mi némi tekintetben a tánczvigalom helyett kárpotolni fog, mint a melynek rendezésére sem kellő helyiségünk, s még kevésbé díszkedhetünk az azt igénylő gyöngédnem ifju koszorújával. Különben most minden elszorodásunk e két szóban: dolgozunk és olvasunk. Helyi könyvtárunknak is élénk látogatottsága van, a melyből azt következtetjük, hogy a vidék is csak ezt cselekszi, mely élénkségnek csak örövendni tudunk, mert szép könyvtárunk buzgó alapítói s jelenlegi vezetői ép e nemes czélért létesítették, mely tartalmaz elég gazdag, mert mind belbecsessel bíró munkák, s azok száma az újon hozattakkal eléri a 700 darabot, mely megbecsülhetetlen kincs e vidék haladni és művelődni akaró közönségére nézve.

És ezekután talán nem sértünk szerénységet midőn fölemlítjük, hogy járási orvos Szegedi Károly érdeklődése folytán vizsgálódva a közhasználatba jött Hectograf anyagját tökéletesítette, a mennyiben saját anyagja nem 70, hanem 120 lenyomatot ad, s tekintve azt, hogy kezelése is könnyű, s reá a szabadságot is megszerzendő, ajánlatos megrendelni az anyagot különösen a megyebeli hivataloknak, annyival is inkább mivel megyebeli gyártmány.

Más különben községi életünk csendes s a maga egyszerűségében nem is nagyon unalmas.

Nagy Ede.

Irodalom.

Sophokles tragoediái, Csiky Gergely kitünő fordításában megjelentek magyarul. A fordítást a Kisfaludy társaság, mely a vállalatot megindította jelentékeny áldozattal eszközölte s ebben elismerésre méltó részt vettek a kiadók: Tettei Nándor és társa Budapestben. Megjelenik ugyanis 12 két heti füzetben. Egy-egy füzet ára 35 kr. A teljes mű ára finom angol vászonkötésben 5 frt, gyönyörű pergamentben 6 frt.

„Az emberi művelődés története.“ Irta P. Szathmáry Károly. 6. 7. és 8-ik füzete. Egy-egy füzet ára 30 kr. Ha Szathmáry műve első 5 füzete megjelenésénél kiemeltük, hogy az sokat ígérve lép a világba, úgy a jelen három füzet bizonyítékot nyújt az iránt, hogy ígérését be is kész tölteti, sőt a munka tovább haladva füzetről füzetre szebb és érdekesebb lesz. A 6-ik és 7-ik füzetek Aegyptomot tartalmazzák. Ugyanott jelent meg „A krimi sonettek“ ezimti költemény. Lengyel eredetiből fordította Gáspár Imre. Ára: 24 kr.

Az „Országvilág“ III-ik és IV-ik füzete Rautman Frigyeskiadásankitünő csinnal érdekes tartalommal jelent meg, az „Igen“ jutalomképet adván mellékletül.

A „Föld és népei“ Hellwald Frigyes és egyéb szerzők nyomán kidolgozta Dr. Toldi László, 15. 16. és 17-ik füzete Méhner Vilmosnál maradandó becsessel bíró, a népek ősi jellegét felűntető képekkel illusztrált tartalommal jelent meg.

VEGYESEK.

* * Megyénk közigazgatási bizottságának a mai napon megkezdett rendes havi üléséről jövő számunkban hozunk részletes tudósítást.

* * Közmunka és közlekedési m. kir. minis-ter úr önmaga Várjon Lajost, a helybeli m. kir. államépítészeti hivatal főnökét főmérnökké nevezte ki.

* * Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister Betegh Imre helyett iskolalátogatóvá Torma Miklós földbirtokost és megyei közig. bizotts. tagot nevezte ki.

* * Deés városa képviselő testülete folyó hó 4-én tartott közgyűlésen tárgyalta a megye alispánjának az állásától felfüggesztett városi ügyész Deési Dezső helyének ideiglenes helyettesítés által betöltése iránti rendeletét. Ugyan annak Róth Pál polgármesternek állomásharóli lemondásáról és a polgármesteri állomáshoz kötött teendőknél Vékony Ferenc rendőrkapitányra lett ideiglenes átruházása iránti értesítését, s végre városi ügyész Deési Dezsőnek állásáról el nem fogadott lemondását.

* * Városunkban a lemondás folytán üresedésbe jött polgármesteri állomás betöltése az alispán elnöklete alatt f. hó 12-én d. e. 10 órakor fog a városi képviselő testület által eszközöltetni.

* * BÉRCZYNÉ kedvelt népszínmű-énekesnőnk jutalomjátéka f. hó 14-én lesz, a midőn „Varázsfátyol“ énekes tündéres vígszínmű kerül színre. Az énekeket a jutalmazandó iránti szíveségből Hock János zenetanár úrzongorán kísérendi. Ezt megelőzőleg csütörtökön (12-én) a tűzoltóegylet javára Dóczy „Csok“-ja fog előadatni. Ajánljuk e két érdekes előadást a közönség figyelmébe.

* * A szamosújvári dal-zene-egylet javára 1880. évi február 9-ik napján a városi „tánczteremben“ gyermekbállal egybekötött zártkörű tánczvigalom rendeztetik.

* * Farsáng. Cs.-Gorbón a polgárság február hó 9-én zártkörű tánczvigalmat rendez a község részére beszerzendő vízfecskendő javára.

* * Megyénk közigazgatási bizottsága által 2190.—1879. sz. a. szerkesztőségünkhez beküldött jegyzék szerint a mult évben a következő tanítói és tanuló okmányok semisítettek meg: Petrus József népiskolai (elemi) tanítói oklevele, Mosviczay Irma népiskolai (elemi) tanítói oklevele, Kovács Ferenc n. neuskai községi tanító oklevele, Pupa Tivadar pokolvaicséhi községi tanító III-ik képezdei tanfolyamról kiállított bizonyítványa, Deutsch Ernestsztin munkamesternői oklevele, Weisz Jakab népiskolai tanítói oklevele, Bánya Márton IV. osztályu polg. isk. végbizonyítványa, Nagy Zoltán VI. polg. isk. oszt. végbizonyítványa, Sulteis Gizella Mária népiskolai (elemi) tanítói oklevele, Dánér Abel népiskolai (elemi) tanítói oklevele.

* * A nihilisták ott vannak a cár közvetlen környezetében is; a napokban a cár, a mint kocsikázott, zsebéből a zsebkendő helyett egy forradalmi proklamációt húzott elő; a bűnöst nem tudják kinyomozni. — A felekezetek Angliában évről évre szaporodnak. Most nem kevesebb, mint háromszáznyolcvannégy keresztény hitfelekezet létezik. — A bécsi iparosok bálja, melyen a királyi pár is megjelent, tizenkétezer forintot jövedelmezett. — A magyar kormány tudatta az osztrák miniszteriummal, hogy a dunai vas-kapu szabályozása ügyében tartandó értekezletre Bécsbe küldi képviselőit. — Moltke tábornagy egy levélre, melyben kérték, akadályozza meg a német hadsereg létszámának fölemelését, sajnálkozva kijelenté, hogy ezt nem teheti, bár maga is ohajtja, mert minden háborút, még a győzelmest is, nemzeti szerencsétlenségnek tart. — A radon az állatvédő szövetségnek már kétezer tagja van s az egyesület az idej kemény télen a madarak étetéséről is gondoskodott. — A bécsi keleti muzeum helyiségeiben szerdán igen nagy számú hallgatóság jelent meg a Vámbáry Armin fölolvasására. A turmákokról értekezett, mely ellen Oroszország épen most folytat, eddig ugyan szerencsétlen háborút. Kifejté aztán, hogy mindenesetre kívánatosabb az angol uralom terjedése, mert az oroszok sehol sem civilizálnak, csak a pálinka-ivást terjesztik s az idegen népfajokat kiirtják; míg az angol uralom alatt lévő országokban minden faj és vallás békében élhet s mindinkább előre halad a művelődés ösvényén. — Hunyad-megyében történeti és régészeti társulat van alakulóban. — A diósgyőri vasgyárat, mely eddig az államnak sok veszteséget okozott, egy osztrák társaság bérbe akarja venni évi ötven ezer forintért. — B. Reichenstein, erdélyi volt-alkancellár, ki az erdélyi szászokat és románokat a birodalmi tanácsba bevitte, meghalt. — Csernajeff tábornok kedden Bécsbe érkezett s innen kormánya megbízásából Szerbiába utazik, állítólag vasutépítési ügyben. — A bécsi országos törvényszék egy ítélete kimondja, hogy a gazdának joga van cselédjét felfofozni, ez az őt megillető házi fenytőjog kifolyása. — A cár uralkodása huszanöt éves jubileumán királyunkat, hír szerint Albrecht főherceget fogja képviselni. — A sumerbilli kastély Irlandban, hol királynénk

a közelebbi heteket tölteni fogja, lord Longford jószágai s épen nem valami regényes tájon fekszik. — Egy bécsi lap a mi politikai lapjaink szenvedélyes ócsárlásaira azt a megjegyzést tette: „szerencsése a magyaroknak, hogy nyelvöket csak ők értik, különben a világ szörnyű vádaskodásaik kifogyhatatlanságából kénytelen volna azt következtetni, hogy nemzetük egyik fele örültekből, a másik fele pedig rablókából áll“.

Hivatalos rész.

Szolnok-Dobokamegye alispánjától.
13,2200. sz. 1879.

Mindenik szolgabírónak.

Kovács Samu megyei közigazgatási bizottsági tag, mint annak a gyümölcs tenyésztési ügyben rendes előadója a deési kiállítás alkalmával tartott orsz. kertész egyesület első vándorgyűlésén megyénk gyümölcstenyésztése állapotáról elmondott jelentését a megye bizottságának múlt évi december 29-én tartott rendkívüli közgyűlésén bemutatván, egyszersmind azon kérést intézte, hogy a megye értelmes birtokos osztálya a községi faiskolák támogatására kéressék fel, e kérelemnek a megye bizottsága fenn jelzett gyűlésben 180. jkv. sz. a. kelt határozatával helyet adván, annak foganatosításával engem bizott meg.

Midőn erről tekt. uraságot értesitem, egyszersmind e megbízatásomhoz képest tekintve, hogy a községek, s általában a nép a faiskolák gondozását s az abbol fejlődő gyümölcstenyésztést a legnagyobb közönnyel pangani engedik, holott megyénk területe úgy talaj minőségénél, mint égalyi viszonyainál fogva a gyümölcstenyésztésre oly annyira alkalmasnak mondható, hogy azt kellőleg mivelve a lakosoknak egy igen szép jövődelmi forrást biztosítana.

Felhívom uraságot, hogy a hatósága területén lévő több és értelmesebb birtokosokat a megye bizottsága nevében kérje fel, hogy e megyénk anyagi érdekeire nézve oly fontos gyümölcs tenyésztés fejlesztésének első és főbb eszközeit erkölcsi és lehető anyagi támogatásban részesítsék.

Deesen, 1880. évi január hó 6-án.

Szarvadi Pál,
alispán.

Felölös szerkesztő: KOVÁCS SAMU.

H i r d e t é s e k.

124.—1880.

Hirdetmény.

A szolnok-dobokamegyei közigazgatási bizottság 1880. január hó 15-én tartott ülésének 105. számú határozatával a törvényhatósági úton 1880. évben házilag építendő és javítandó kisebb műtárgyakhoz szükséges 2300 szál faanyagának 4600 frt erejéig leendő beszerzését engedélyezte.

Nevezett 2300 szál fa (15—20 méter hosszú, 25—30 cm. átmérőjű) valamint a 4600 frt árösszegeből járasonként szükséges — nevezetesen:

a deési járásban . . .	335 szálfa	670 frt összeg erejéig
a csáki-gorbói járásban	359 „	718 „ „ „
a bethleni „	533 „	1066 „ „ „
a szamosújvári „	124 „	248 „ „ „
a nagy-ilondai „	167 „	334 „ „ „
a kékesi „	97 „	194 „ „ „
a magyar-láposi „	462 „	924 „ „ „

Említett 2300 szál egyenként 15—20 méter hosszú 25—30 cm. átmérőjű faanyagának beszerzése céljából az 1880 évi február hó 17-ik napjának 10 órájára a szolnok-dobokamegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A vállalkozni óhajtok felhivatnak, hogy a fent jelzett 2300 szál — illetőleg külön-külön jelzett mennyiségű fa előállításának el-

vállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó 5%-nyi bántépénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a később érkezettek nem fognak figyelembe vétetni.

A szóban forgó vállalat részletes feltételei, a nevezett építészeti hivatalnál megtekinthetők.

Szolnok-Dobokamegyei kir. építészeti hivatal.

Deesen, 1880. évi február hó 5-én.

Várjon Lajos,
kir. főmérnök.

Szolnok-Dobokamegye alispánjától.

761. Sz.

[2—2]

1880.

Pályázati hirdetmény.

Szolnok-Dobokamegyében kebelezett Kékes községben egy személyes jogu anya gyógyszerártnak felállítása belügyi m. kir. miniszter urnak 39293. 1878. sz. a. leiratával engedélyeztetvén, — felhivatnak mindazok, a kik ezen gyógyszerártnak személyes jogát elnyerni óhajtják, hogy folyamodványaikat az 1876. évi XIV. t.-cz. 125. §-a értelmében felszerelve folyó évi március hó végeig alólirtnak nyújtsák be.

Deesen, 1880. évi jan. hó 20-án.

Szarvadi Pál,
alispán.

Hirdetmény.

Alólirt szolgabíró által közzé tétetik, miszerint Szelecske község határában lévő közös erdőben vadászati jog folyó év februárius hó 12-én d. e. 9 órakor Kaczkón a körjegyzői irodán az 1872. évi VI. t.-cz. szem előtt tartása mellett két évi időtartamra, azaz 1882-ik év februárius hó 1-ig nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni.

A deési járás szolgabírája.

Dees, 1880. januárius 29-én.

Hatfaludi József,
szolgabíró.

[2—2]

Hirdetmény.

Szolnok-Dobokamegye cs.-gorbói járásába kebelezett Bujdos és Oláh-Vásárhely közvetlen egymás mellett fekvő községekben lévő föld-birtokaim akár együttesen akár külön-külön folyó évi Szent-György napjától kezdve haszonbérbe kiadók. A Bujdosi birtok áll 200 c. hold szántó és kaszálóból, az oláh-vásárhelyi pedig 114 holdból, ezeken kívül mind két birtokhoz laképület és korcsma regále s az utóbbihoz egy 3 kövű pataki lisztelő malom tartozik.

A részletes feltételek iránt bővebb felvilágosítás Deesen alólirtnál szerezhető.

1—3

Br. Diószegi Géza.

Zenetanítás.

Alólirt — mint a Csákány nővérek legkisebbikének van szerencsése köztudomásra hozni, s egyszersmind magát egy városi, valamint a vidéki nagyrődemű közönség becses figyelme és pártfogásába ajánlani, miszerint a zene nemek között a hegedűnek (violin) hangjegyek szerinti tanítására, és a kívánt eredmény sikerének gyors kifejlesztésére a legjutányosabb tandíj mellett ajánlkozik, és ez iránt értekezhetni ajánlkozó édes atyja Csákány Dánielnél.

Dees, 1880. február hó 6-án.

Csákány Paulina.

Haszonbéri hirdetmény.

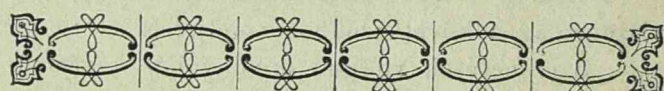
Szolnok-Dobokamegyében Felső-Báton, Csaba és Csaba-ujfalu községekben lévő egyesített birtok korcsma jogokkal, évenként 1500 tenyeres napszámmal, terjedelmes mezei és erdei legelőkkel és egy két kövű lisztelő malommal.

Továbbá Bálványos-Váralján lévő birtok korcsma joggal, évenként 800 tenyeres napszámmal és egy három kövű lisztelő malommal, mindenik birtokhoz tartozó külön lak és gazdasági épületekkel, terjedelmes belsőkkal, gyümölcsös és szőlőkkel, curiális-ták napszám tartozásaival együtt, haszonbérbe adatnak együttesen vagy külön-külön is 6 esetleg 12 évre.

A birtok terjedelme valamint a bérleti feltételek megtekinthetők Boros József urnál Bálványos-Váralján, a ki jogosított a szerződés megkötésére is.

Dr. Incze Miklós.

[2—3]

Eladó oltoványok.

A kendi-lónai gazdasági faoskolákból folyó év tavaszán kétezer darab három éves erőteljesen nevelt alma és körte oltovány darabonként 40 krajczárjával eladó. — Fajok névsorával kívánatra szolgál és a megrendeléseket elfogadja Kendi-Lónán, 1880. jan. 15.

Horváth Bertalan,

[3—3]

igazgató.

Birtok eladás.

Magyar-Lápos községében, a piacztér tözsomszédságában lévő téres beltelek s az ezen telken lévő 4 szobát, egy a piacra nyíló boltot tartalmazó ház, ugy ezen telken lévő erős kőalapra épített 4 szobát tartalmazó új ház és pincze, a kereskedéshez szükségeltető több rendbeli raktárak, gazdasági épületek, valamint az ezen házass beltelekhez tartozó 80 hold mivelés alatt álló földbirtok szabadkézből eladó.

Ugy eladó az ezen telken lévő bolt, illetőleg vegyes kereskedés is, az abban található összes bolti árucikkkel egyetemben.

A feltételek iránt értekezni lehet Berger Izák tulajdnosnál M.-Láposon.

[4—4]

(u. p. Magyar-Lápos.)